המוצא תפילין פרק עשירי עירובין קג.

מסורת הש"ס

אי אליבא דר' אליעזר קאמר אפי' לכתחילה אסור: נמי אלא לא קשיא הא ר"ש הא רבנן דתניא בן לוי שנפסקה לו נימא בכנור קושרה ר' שמעון אומר עונבה רבי שמעון בן אלעזר אומר אף היא אינה משמעת את הקול אלא משלשל מלמטה וכורך מלמעלה או משלשל מלמעלה וכורך מלמטה ואיבעית אימא הא והא רבנן ולא קשיא כאן באמצע כאן מן הצד ואיבע"א הא והא באמצע מר סבר גזרינן ומר סבר לא גזרינן: **מתני'** [א]חותכין יבלת במקדש אבל לא במדינה ואם בכלי כאן וכאן אסור: **גמ'** ורמינהו [ב] [ג]הרכיבו והבאתו מחוץ לתחום וחתיכת יבלתו אין דוחין רבי אליעזר אומר דוחין [ג]רבי אליעזר ורבי יוסי [ד](בן) חנינא חד אמר [ה]הא והא בלחה ולא קשיא כאן ביד כאן בכלי וחד אמר הא והא ביד ולא קשיא הא בלחה הא ביבישה ולמאן דאמר הא ביד הא בכלי מאי טעמא לא אמר הא בלחה הא ביבישה אמר לך יבישה אפילו בכלי נמי שרי מ"ט איפרוכי איפרכא ולמ"ד הא בלחה והא ביבישה מאי טעמא לא אמר הא ביד הא בכלי אמר לך בכלי הא תגן אם בכלי כאן וכאן אסור ואידך הא דקתני התם משום דקא בעי איפלוגי ר' אליעזר ורבנן ואידך דומיא [ו] דהרכיבו והבאתו מחוץ לתחום קתני דרבנן ואידך הרכיבו דלא כרבי נתן [ז]דאמר החי נושא את עצמו מחוץ לתחום [ח]כר"ע דאמר תחומין דאורייתא מתיב רב יוסף אמר רבי אליעזר ק"ו [ט]ומה שחיטה שהיא משום מלאכה דוחה את השבת אלו שמשום שבות אינו דין שידחו את השבת אלא אמר רב יוסף הא והא ביד ושבות [ו] מקדש במקדש התירו שבות דמקדש במדינה לא התירו יתיב אביי וקאמר להא שמעתא איתיביה רב ספרא לאביי [י]היה קורא בספר על האסקופה ונתגלגל הספר מידו גוללו אצלו והא הכא דשבות דמקדש במדינה הוא ולא גזרי' דילמא נפיל ואתי לאיתויי ולא אוקימנא באסקופה כרמלית ורה"ר עוברת לפניה דכיון דאיגרו בידו אפילו שבות נמי ליכא איתיביה [יא]משלשלין את הפסח לתנור עם חשיכה והא הכא דשבות דמקדש במדינה [יב] ולא גזרינן שמא יחתה בגחלים אישתיק כי אתא לקמיה דרב יוסף א"ל הכי אמר לי רב ספרא אמר ליה מאי טעמא לא תשני ליה [יג]בני חבורה זריזין הן ואביי [יד]כהנים זריזין הן אמרינן בני חבורה זריזין הן לא אמרינן רבא אמר רבי אליעזר היא דאמר מכשירי מצוה דוחין את השבת ומודה ר' אליעזר דכמה דאפשר לשנויי משנינן מאי

אי אליבא דר"ל קאמר. כלומר כמאן ס"ל בהכשירין על כרחך כר"ח ס"ל ומיהו לכתחילה אסור: **אלא הא ר' שמעון והא רבנן.** מתני' רבנן דפליגי עליה דר"ש ואמרי קושרה דסבירא להו כר"ח בחדא דמכשירי מצוה דוחין וכו' וכגון בשאי אפשר לעשות מאתמול כדקתני שנפסקה לו נימא בכנורו ופליגי עליה בשאפשר לעשות מבעוד יום הלכך בתחילה אסור. ומעיקרא כי הוה מוקמינן לה כר' יהודה מ"ט לא שנינן הכי משום דלא שמעינן בהדיא דאית ליה דאי אליבא דר' אליעזר לעולם אין אפשר לאי אפשר כל מאי הוי לכתחילה אסור: **אלא הא ר' שמעון והא רבנן.** כלומר כמאן דמכשירין על כרחך כר"ח ס"ל ומיהו לכתחילה אסור: **אלא הא ר' שמעון והא רבנן דתניא בן לוי שנפסקה לו נימא בכנור קושרה ר' שמעון אומר עונבה רבי שמעון בן אלעזר אומר אף היא אינה משמעת את הקול אלא משלשל מלמטה וכורך מלמעלה או משלשל מלמעלה וכורך מלמטה ואיבעית אימא הא והא רבנן ולא קשיא כאן באמצע כאן מן הצד ואיבע"א הא והא באמצע מר סבר גזרינן ומר סבר לא גזרינן:** מינעיא לן מתמא דמתניתין מני: **אף היא.** אם היה עונבה או קושרה אינה משמעת את הקול והואיל וקשירה נמי אם מלאכה היא הא עדיפא שאשמיע את הקול וטוב לו להגיע את השבת בשלשולו לקיים השמעת קול שיר של ליש מלגלג שבת בקשירה שהיא אם מלאכה ולא נקיים בה שום מצוה דלא מצי (ה) השמע קול: **משלשל מלמטה וכורך מלמעלה.** שהרי יש יתדות מלמעלה ולמטה שראשי הגימין כרוכין בהן וכשהוא רולה מגלגל היתד והגימא נלרכת כעין שעושין למיני כלי זמר ארש"א דמתריך עד שיגיע ליתד שלמעלה וכורכה בו והרי היא כמתלה ומגלגלין היתד עד שמתפשטת כהלכתה ומשמעת קולה ולרבנן עדיפא למשרי קשירה דהא משלשל נמי אם מלאכה הוא דמתקן כלי כהלכתו וכיון (דדמי) [דשרי] לכתחלה מתליף ואתי נמי להתיר נימין בכור חדש לכתחלה הלכך קשירה עדיפא: **הא והא רבנן.** דמכשירין שא"א מבעוד יום דוחין והא דקתני מתניתין קושרה כשנפסקה בתמצעת שאינלמי עונבה לא משמע קולה והא דקתני עונבה כשנפסקה בראשיה שאין לריכה שם חיזוק כל כך ופגי ליה בעניכה: **ואי בעית אימא הא והא באמצע.** הא ר"ש והא רבנן וכריש"א דקתני לא היה קושרה מדאורייתא שרי דס"ל לר"ש מכשירין דמלוה דוחין היכא דלא אפשר להו מאתמול ומשום גזירה הוא דגזר אמצע אטו מן הצד אבל בעצמא דליכא למיגזר מידי דמי: **מתני' יבלת.** ורוא"ה. והוא מוס לתמיד שדוחה את השבת דכתיב (ויקרא כב) או מרוח או (ו) יבלת. יבלת דקרא קרינן יבלת שאין שם דבר אלא כמו חיגרת דומיא דשבור ולא כתיב שבר ועוכת נמי לא כתיב עיורון אבל יבלת דמתני' הוא שם דבר של המוס: **חותכין יבלת.** כיד קאמר: **אם בכלי כאן וכאן אסור.** ואע"ג דכי עביד נמי ביד מתקן הוא והוה ליה חותך מבעלי חיים והוי תולדה דגזור אם הלמר אם"ה כיון דבלאחר יד קא עביד שאין כן דרך לחותכה אלא בסכין אין כאן אלא שבות: **ואם בכלי כאן וכאן אסור.** דאם מלאכה הוי הואיל ואינו משנה מכמות שעושין בחול: **גמ' הרכיבו.** (ו) בפסח הבא בשבת קאמר הרכיבו על כתיפו בהיא"ר או להכניסו מחוץ לתחום: **וחתיכת יבלתו אין דוחין.** קשיא קמתמא לקמתמא: **הא.** דבפסחים בכלי וה"ל קאמר תנא דתמתני' ור"א אפילו בכלי שרי דס"ל מכשירי מצוה דוחין שבת כגון (ז)מלאכה שאפשר לעשותה מבעוד יום כגון בקור המוס מכשירי קרבן דוחה השבת ומכשירין פליגי: **מאני ביבישה.** ואפ"ה בכלי אסור משום דמתקן לה ועניי ליה לתנא לתמתיה בתרי דוכתי: **ואידך.** להכי הדר מניא התם משום פלוגתא דרבי אליעזר דאשמועינן דאפילו בכלי שרי: **ואידך.** להכי לא מוקמינן לההיא דפסחים בלחה ובכלי דאם כן הוה ליה אב מלאכה והתם הא דשבות הוא דאיירי: **דומיא דהרכיבו.** דלא מיתסר אלא מדרבנן דמי נושא עצמו ותחומין נמי דרבנן ואפ"ה הואיל ואפשר מאתמול לא דמי: **ואידך הרכיבו.** דלא ס"ל דלהאי תנא בפסחים כר' נתן דאמר במס' שבת בפ' המצניע (דף לד.) מי נושא את עצמו ובתחומין סבר לה כרבי עקיבא דאמר במס' קוטה בפ' בשם שהמים בודקין (דף מ:) תחומין דאורייתא: **א"ר אליעזר ר"ו.** התם גבי פלוגתייהו תניין לה בפ' אלו דברים (פסחים סה:): **אלו שמשום שבות.** אלמא מ"ק משום שבות קא אסר להו דאם כן הוה ליה אב מלאכה והתם הא דשבות הוא דאיירי: **דומיא דהרכיבו.** דלא מיתסר אלא מוקמינן לה דאם כן אפילו בכלי שרי אלא בלחה וביד דומיא דהרכיבו: **ואידך הרכיבו.** הבאתו נופה מלאכה גמורה היא דלא ס"ל דאי אלא תנא בפסחים כר' נתן דאמר במס' שבת בפ' המצניע (דף לד.) מי נושא את עצמו ובתחומין סבר לה כרבי עקיבא דאמר במס' קוטה בפ' בשם שהמים בודקין (דף מ:) תחומין דאורייתא: **אלו שמשום שבות.** אלמא מ"ק משום שבות קא אסר להו וש"מ דלאו בכלי מתוקמא: **אלא אמר רב יוסף הא והא ביד.** ומיהו מתני' ביבישה לא מוקמינן לה דאם כן אפילו בכלי שרי אלא בלחה וביד דומיא דהרכיבו: **ואם בכלי כאן וכאן אסור.** דאם כן הוה ליה אב מלאכה והתם הא דשבות הוא דאיירי: **ומיהו מתני' ביבישה לא מוקמינן לה דאם כן אפילו בכלי שרי אלא בלחה וביד דומיא דהרכיבו:** דאם כן אפילו בכלי שרי אלא בלחה וביד דומיא דהרכיבו דלא אפשר לעשות מאתמול אלא בלחה הא ביבשה אפילו בכלי אסור